

Estralls en la memòria

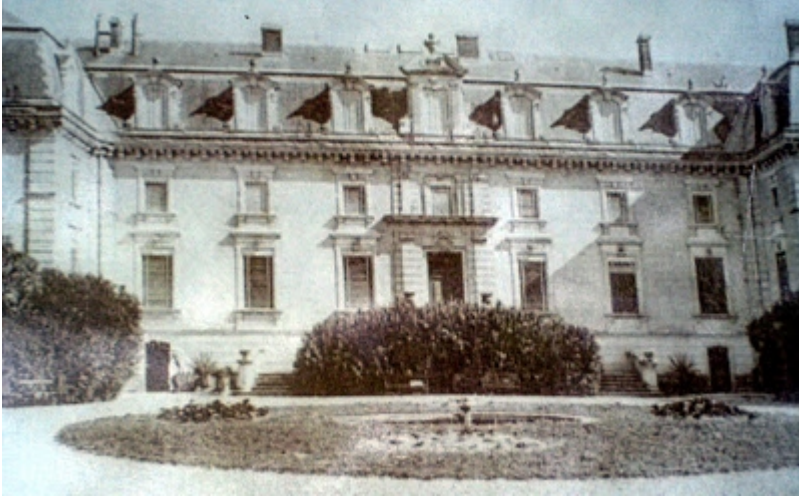

Jaume J. Pàmies i Güell

Estralls en la memòria

Jaume J. Pàmies i Güell

Tinet
www.tinet.cat

Château du Lac (L'Hameau du Lac), 1937, Sigean.

Camina per sota les balconades protegint-se de la pluja, una bossa de plàstic oberta al cap.

Ha sortit de la perruqueria, li han fet la permanent. Demà aniran de casament ben mudats. El seu home no sap el que li espera, ella ja té preparats tots els complements per anar ben vestits i donar bona impressió.

Ara, el que li preocupa és que l'ha telefonat la cosina, demanant si li pot deixar aquella brusa blava tan bonica que portava el dissabte passat, que li aniria molt bé amb la faldilla que ja té, així ja estaria a punt per anar al casament.

- Ja ho veus, carregats de duros i no es pot comprar una brusa? Vés, home vés! Si no fa riure això. És clar que no me'n sap de greu, però digues-me tu! A més és una

brusa del mercat barata, si em va costar... res.

Pensant, donant-li voltes a l'afer de la cosina i saltant per sota les balconades buscant soplug, ja quasi arriba a casa seva. Ella sí té la necessitat d'agradar i de ser estimada, els anys l'han transformat de caràcter i de formes.

Gairebé ha passat un any, aquest matí la cosina li ha tornat la brusa, tot explicant el bé que li ha anat.

L'ha aprofitat per anar a totes les celebracions familiars i no familiars, on s'hi havia d'anar ben mudats. Prou que ho veia, però no li deia res, esperava... i esperava, que li tornés.

-Vet aquí, ara jo no me la podré posar! Em diran... on vas amb la brusa de ta cosina? I escoltem, la brusa és meva!

Creu que la brusa és bonica, elegant... No que fa goig! Això que és del mercat i em va costar res, barata. Ja t'ho havia dit?

Últimament tinc un forat al cap que se m'escapen les coses, i em repeteixo... Bé, serà que ja m'he fet gran, és igual. Però hi han coses que les recordo i les recordo molt bé, si es pensa que li regalaré va ben apanyada, abans la dono a "Càrites".

No sé pas per que guarden els diners, estalviar, estalviar, només per tenir diners. Per què creu que en tenen? Ens colgarien a tu i a mi, tan rics i tan rucs, sempre anar amb misèries. Vés home vés, em fa ràbia! Però mira sóc així, no hi puc fer més, si li hagués dit que no? Però, jo me l'estimo.

De petites ens en van passar de molt grosses, a l'exili, la guerra... bé, deixem-ho estar. Em penso que ja sé per que tinc aquest forat al cap, perquè creu que hi han coses que més val no recordar-les.

Ah! T'he dit que la meva cosina ja m'ha tornat la brusa?

-Sí, sí, ja m'ho ha dit. Demà si vol l'acompanyo i anem de compres, aquí dalt a la plaça hi ha una botiga que tenen roba molt bonica.

-Sí.

L'endemà.

-Com és que van anar a parar a França quan la guerra, i el seus pares doncs?

-Mira, el meu pare va ser un destacat esportista del club de futbol Europa, pensa que parlo dels anys 1900 i poc més. Va venir de Barcelona a la fàbrica del poble, a la tèxtil. Era administratiu, un home d'estudis, cultivat, sindicalista de la "UGT", portava a més a més dels treballadors, molts assumptes dels pagesos que en aquell temps gairebé no tenien estudis.

Els ajudava en la paperassa i li feien consultes. Era molt conegut a tot el poble.

Abans del trenta-sis, els de la meua edat, nou anys aproximadament, érem o ens deien "els fills de la república", varem gaudir d'una bona educació.

Els primers anys van ser molt bons. La cosa es complicà quan esclatà la guerra i és que de les guerres no n'hi ha cap que porti res de bo, a més a més absurdes. Però mira, molts hi van deixar la pell, de gana i misèria ni te'n

parlo.

Bé, el cas és que amb el so de les bombes i la urgència del meu pare per fugir i amagar-se, ja que del contrari l'haurien mort, va anar-se'n a Barcelona on tenia un lloc per desaparèixer una bona temporada.

Nosaltres, tres germanes jo la gran, al veure que el pare se n'anava, volguérem anar amb ell. La mare es va quedar al poble amb els fills més menuts. Tot fugint d'aquell mal son, a Barcelona, el meu pare no és podia fer càrrec de nosaltres i ens va portar a una colònia, on hi havia una colla de nenes de la nostra edat.

A partir d'aquí les coses van anar molt de pressa o a poc a poc, depenent de com es miri. Al cap de pocs dies, ens van carregar en una camioneta i varem fer cap a Oloron Sante Marie.

Un viatge de morts i por, ple de sobresalts, no sabíem on ens portaven, lluny de la mare i el pare. Imaginat a les meves germanes petites que encara no entenien res, quines caretes de fred, por, gana, i enyorança, com si les estigués veient, pobretes de nosaltres. Un poble al País Basc Francès, a la l'altra banda dels Pirineus, després d'un viatge ple de dificultats i moltes mancances, arribem a Oloron Sante Marie. Un cop allí ens comencem a organitzar, poca cosa, el necessari per viure, menjar, vestir, amb unes pèl·llargues per aguantar el fred.

Dormíem en uns catres a la palla. Vèiem les muntanyes nevades i ens deien... a l'altra banda hi ha Espanya.

He d'anar a la perruqueria, avui és divendres?

-No, és dimecres.

-Veus, perdo el món de vista. Els divendres vaig a la perruqueria, la perruquera em truca. Així ja sé, si vaig a la perruqueria és divendres.

-Doncs és dimecres i varem quedar per anar a mirar la botiga d'aquí a dalt, per veure si trobem alguna cosa que ens agradi.

-Ah sí! Tens raó.

Al cap de poc temps, no sabia precisar quant, ens tornen a enviar de viatge a un altre destí.

Amb tot això, els pares estaven, un a Barcelona amb plena guerra, misèria! i la mare al poble, amb els meus germans més petits, amb bombes i pa negre, convençuts que les seves nenes estarien bé. Almenys vives si que n'estàvem i ens havíem d'espavilar com podíem.

Després d'uns quants dies, fem cap a Sigean le Lac. Aquest lloc ja era un altra cosa, com un palau amb uns jardins preciosos, inclús un teatre i una església que als diumenges hi venien a oir missa. Una gran mansió molt luxosa, aquí sí que varem estar bé, ben ateses.

Havíem de treballar, però donava gust el bé que ens tractaven.

La casa era molt gran, hi vivíem moltes criatures, estàvem ben organitzades, les més grans cuidàvem de les més menudes. Érem una colla al menys dos-centes i més, ben vestides, ben alimentades, fèiem activitats de tots tipus, apreníem, jugàvem i treballàvem. Compartíem les nostres enyorances. Anàvem a banyar-nos a un gran estany, al costat, deu minuts caminant.

Sembla estrany, que no recordi on he deixat les ulleres i

en canvi que recordi tan bé coses de fa setanta anys.

-Què li faria gràcia, anar a visitar aquest lloc tan bonic que m'explica?

-Sí, el que passa, és que no sé on és.

-No pateixi, amb tota aquesta informació, serà fàcil localitzar-ho.

-Ara anem de compres, se'ns farà tard.

-Ostres que car! Nena, que et penses que sóc de can "Rochelle" jo? Tira, tira... Ja me'l compraré en un altre lloc, ja ho és de bonic ja... Però és massa car. No és que hagi de fer la miques, però... No, no.

-Organitzarem la sortida a Sigean, vinga!

-Quan vulguis.

-Doncs miri, d'avui en quinze el... vint-i-cinc. Va bé?

-Sí!

Sigean entre Perpinyà i Narbona (França), després d'unes consultes a l'ajuntament de Sigean, ens donen referències de Château du Lac a Le Hameau du Lac. Ja ho tenim, aquest Château du Lac és el lloc del que ens parla.

Mentre fem la recerca i busquem el Château du Lac, ens va explicant detalls, fets, records que li apareixen a la memòria, un rierol, uns arbres, uns jardins, unes persones, uns jocs determinats; uns sentiments de la nena que allí va viure, escapant de les bombes, de l'horror i la misèria.

Gairebé ho reconeix, abandonat, en ruïnes, però

s'endevina un passat d'esplendor, conserva el rastre d'una gran mansió.

Se la veu feliç i emocionada, una llàgrima se li esmuny per la galta.

-Com va anar la festa, la seva cosina ja es va comprar roba?

-No, no, portava un vestit blau, que em va dir que el tenia de feia temps... Poc que m'ho crec, de segur que el va demanar a algú o altra, sort en té que tot li va bé. Ja ho diuen, si res no li escau posa-li blau!

-Mira veus, aquesta és la brusa que ha tardat un any a tornar-me.

-Avui se l'ha posat, aquí no li coneix ningú.

-Però el que et deia, jo me l'estimo perquè quan vam tornar de França, a l'arribada al poble amb la "Sarralenca", la vaig veure tan raquítica, tan mal vestida, desnodrida, semblava una gitaneta, feia llàstima pobreta.

Des de llavors ens tenim molt d'afecte. És més jove que jo, però estem molt unides i ben avingudes. Després ens vam posar a treballar, treballar, festejar i casar-nos, cadascuna amb el seu, és clar.

Creu que n'hem passat d'històries, per escriure un llibre.

-Bé, ja acabem el viatge, què li ha semblat?

-Doncs que ja m'he fet gran, vuitanta dos, que ràpid passa el temps! I fixat quants cotxes, n'hi ha més que persones. On és la crisi, tothom belluga, per tot arreu hi ha gent, els restaurants plens.

No he pogut menjar-me una sopa, ja no en fan de sopes,

*i a mi m'agraden, ara quan arribi a casa me'n faré una...
On era aquí on hem anat?*

-Sigean le Lac.

-Sí! Veus... ja no ho recordava.

* * * * *

Vull fer referència a la revista *L'avenç*, del mes de març de 2011, on Maria Ojuel presenta un article que parla de l'ajuda suïssa als infants de la guerra.

I sobretot de Ruth Von Wild, que entre altres va dirigir la colònia de Sigean Le Lac, a la que fa referència aquest relat.

La societat civil suïssa demostrà una especial sensibilitat humanitària en el decurs de les dues guerres europees i de la guerra civil espanyola. L'ajut humanitari, sobretot concentrat en els infants, es va canalitzar per mitjà d'entitats diverses. Actualment, quan bufen vents d'intolerància fins i tot en països tradicionalment acollidors com Suïssa, és de justícia recuperar la memòria de les persones, que van arriscar la vida per protegir els nens i nenes de la guerra.